

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Defectus in Missa occurrentes

[Speyer], um 1483

[urn:nbn:de:bsz:31-86579](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-86579)

Zv 77^x

AN 711 - AN 718

H. f. ii 536.

H. 1554i. b. Eickstadt. Mich. Pieyser.

H. 6776.

c. 1489-90.

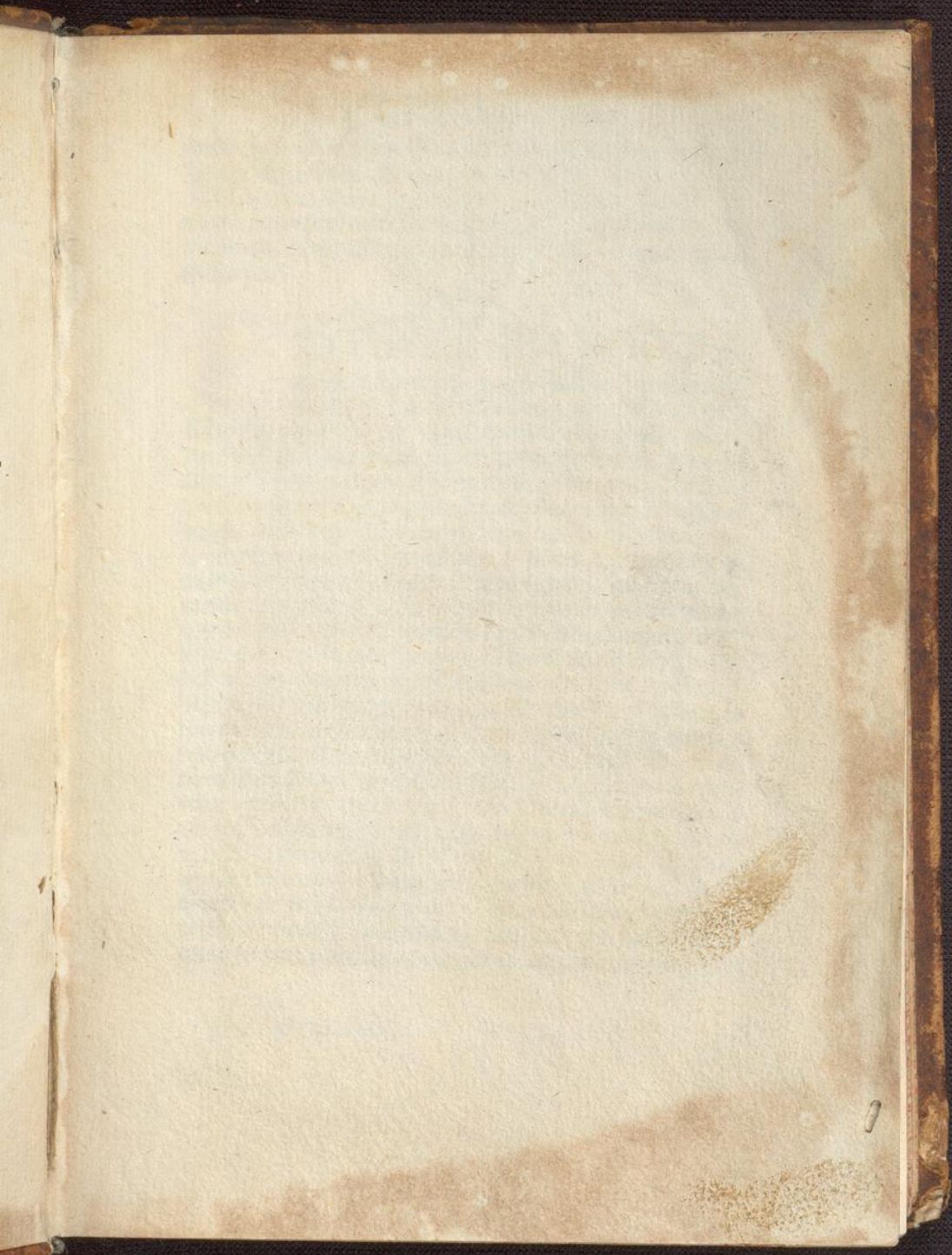
H. 14516

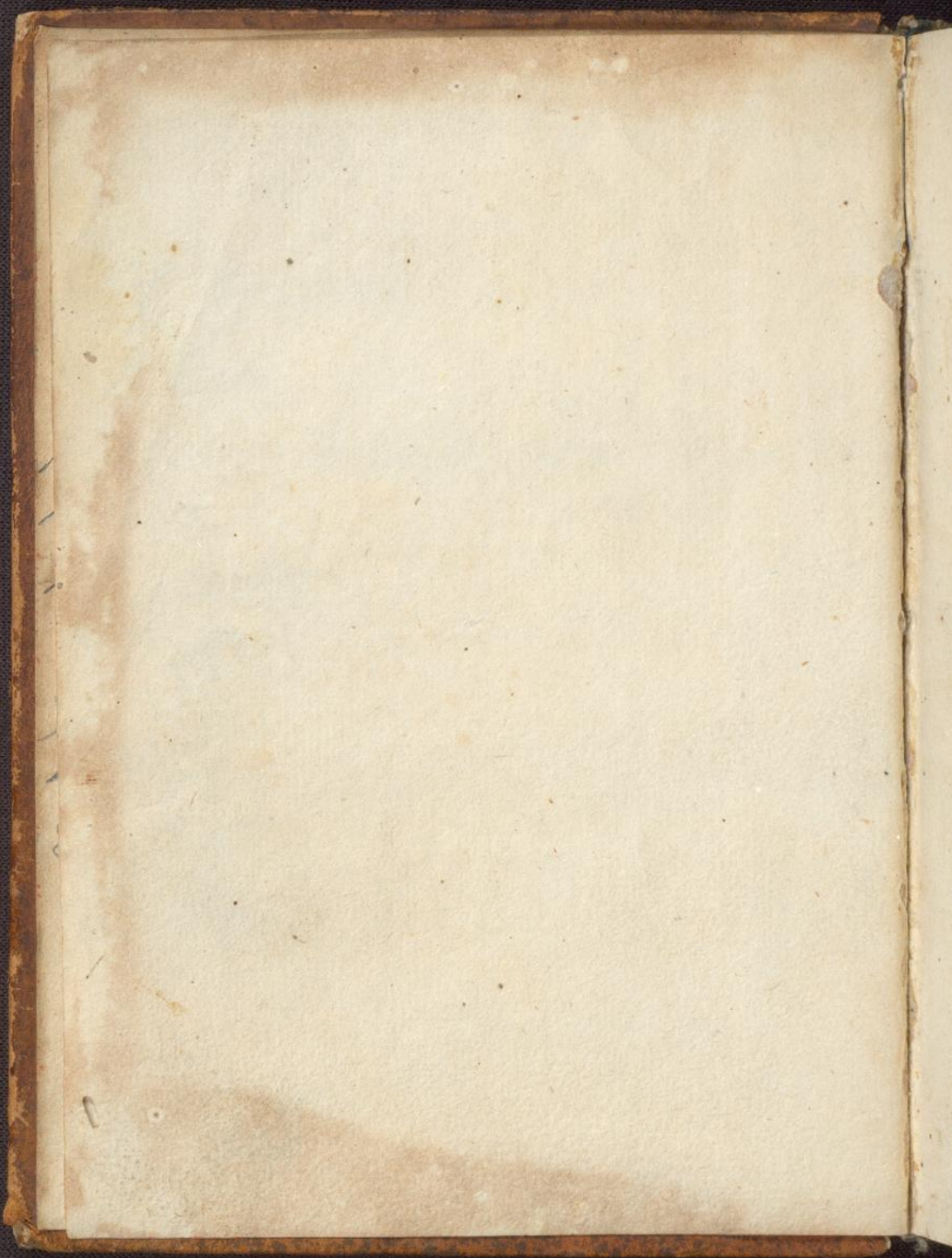
H. 6072.

H. 4150.

H. 6611.

H. 11740.

4
De defectibus occurrentibus in Missa.

Regula dirigens missarū celebratores. ut caueāt a defectibus piculis & disturbijs in missa contingentibus. & ut sup̄ eis remedium apponat. **P**rimo at̄ dicendum est de defe-

ctibus. **S**ecundo de perturbacōibus & scandalis missas celebratib⁹. interdum occurrentibus & que remedia congrue & ordinate ponantur.

Defectus vero missę sunt quando requisiti ad missę celebrationem deficiūt. **I**sti at̄ defectus contingunt. aut ex pte sacramenti aut ex pte ministri. aut ex parte ministerij. **E**t q̄ in sacramento requirit̄ panis tritice⁹. vinū de vite. & aq̄ natural̄. **E**t hec sunt ex pte materie. **E**x pte x̄p̄ forme. requirūt̄ x̄ba cōsecracōis & intencio cōsecratis. **I**n ministro at̄ requiritur exteri⁹ debitū vestimētum. **E**t in corpore ieiuniū & disposicio mētis & anime. **E**t in ministerio requiritur q̄ missa cōpleat̄ scz q̄ sacrificiū sit cōpletum & pfectum. **E**t q̄ sacerdos sumat sacrificiū cōmunicando. vnde de hijs dicēdū est p ordinem.

Primo de defectu Panis.
Citius sciendū est primo. q̄ deficiens

fermento grauiter peccat . quia facit con-
tra statutum ⁊ cōsuetudinem ecclesie **S**i ve-
ro cōficiat in pane q̄ inficitur similiter ḡui-
ter peccat cōficiendo in azimo corrupto ⁊
infecto propter irreuerēciam sacramenti tā-
tū talis panis si cōficiat^r sacramētum est . **S**i
si panis sit corruptus itaqz q̄ in eo defice-
ret species panis non potest cōfici hoc est
p̄ verbi sacramenti nō cōficitur ex eo cor-
pus xp̄i . ⁊ q̄ species maneat potest cognō-
sci ad hoc q̄ continuacio non est soluta nec
alia necessaria ablata . **Hec Tho . ⁊ Albert^o**
Item si grana alterius generis fuit admix-
ta tritico in tanta q̄ntitate q̄ aliā speciem
faciant siue q̄ medium cōstituant nō potest
ex eo cōfici sacramētum tñ ex modica q̄nti-
tate non impeditur .

Si panis sit de aqua rosacea defectus du-
bitatur inter doctores . ⁊ san . **Tho .** dicit
esse pbabili^o . q̄ nō potest cōfici .

Si sacerdos infra missam ante cōsecratio-
nem aduertit hostiā nō esse triticeā . v̄l esse
corruptam remota illa hostia . aliam ponat
⁊ a canone reimpiat **S**i vero post consecra-
cionem h^o aduertit . idem faciat ponēdo
aliā hostiā ⁊ eam sumat nichilominus illam
primā sumat . aut alijs sumendū tradat . vel
eam reuerent^r seruet super quod quidā di-
cunt . q̄ reimpiat a canone . san . **Tho .** ta-
men dicit . in simili casu esse reimpiendū tā-
tū a verbis cōsecracōis . vt habebis infra .

si sacerdos aduertit dictum defectum ho-
stie postq̄ sumpsit . licet in isto variant
doctores . tamen sanctus **Thomas** tenet in
tercia parte q̄ debet aliam ponere hostiã
& cõsecrare & sumere quia preceptum de p-
fectione sacramenti maioris est ponderis
quam quod a ieiunis sumatur . **Ver** id aut̄
dicit **Petrus** . si sacerdos infra missam ad-
uertat hostiam nõ esse triticeam vel esse cor-
ruptam . patet quid agendum sit . si nulla
hostia fuerit posita vel si fuerit perdita per
id quod dicit sanctus **Thomas** aduertat de
defectu hostie per eius enim sumpcionem
potest hoc intelligi . si aduertat etiã post
sumpcionem sanguinis . rursus ponat nouũ
panem & nouũ uinum & consecret atq; pro-
sequatur & sumat ne sacramentũ remaneat
imperfectum quod magis expresse appare-
bit infra . ubi dicitur de defectu uini . et
ponentur magis expresse uerba ipsius sanc-
ti **Thome** .

De defectu uini.

Sciendum est q̄ si uinũ omnino est ace-
tum non potest confici de eo sanguis cæsti
quia uinum differt ab aceto sicut uiuum a
mortuo secundum philosophum sed si uinũ
fit in uia quasi acescendi . idem est iudicium
q̄ de pane qui est in uia ad corruptionem
id est quod potest confici tamen huiusmo-
di conficiens grauiter peccat propter irze

uerenciam sacramenti . Et **Albertus** dicit
q̄ vinum putridū tantū q̄ perdit vini natu
ram potest confici tamen huiusmodi confi
ciens grauit̄ peccat . vt dictum est de vi
no multum pomico siue acio ⁊ musco vnde
potest confici zc̄ . Nec tamen cōficiendum
est de multū recenti propter impuritatem
in hoc **Tho.** ⁊ **Petrus.**

Item sciendū est q̄ in vinū quod conficis
tur non debet appom̄ aqua rosacea vl̄ alia
artificialis aqua si tñ apponentur in tam
modica quantitate quod in vinum conuers
teretur conficeretur . hec **Thomas** ⁊ **Petrus** .

Item si sacerdos post consecracionē cor
poris vel immediate ante consecracionem
sanguinis percipiat aut vinum non esse aut
aquā debet statim apponere . Si vero post
ōnia verba consecracionis percipiat q̄ vi
num non fuerit positum . si quidem hoc per
cipiat ante consecracionem corporis debz
deposita aqua si ibi fuerit in calice ponere
vinum deinde aquam ⁊ resumere nouam cō
secracionem sanguinis . Si vero percipiat
hoc post cōsecracionem corporis debet ali
am hostiam simul cum sanguine consecrare
iterū . ⁊ in fine sumere hostiam iterum con
secratā ⁊ sanguinem . nouos stante etiam si
prius sumperit aquam que erat in calice
quia preceptum de perfectione sacramenti
maioris est pōderis q̄ preceptum q̄ hoc sa

eramentum a ieiunio sumatur. **P**redictus
san. **Tho.** ex predictis verbis demonstrat
illa duo que supradicta sunt cum defectu pa
nis ut dictum est supra. **D**icit etiam san. **Tho**
mas. qd non sufficit sacerdoti solum hostiam
summere. sed etiam sanguinem ne imperfectum
remaneat sacramentum. **S**i vero aliquis conse
craret et sumeret et post sumpcionem sangui
nis agnosceret qd hostia non esset triticea vel
esset corrupta. **I**n isto casu dicit san. **Tho.**
etiam si solum sit ieiunium qd repetendum est
sacramentum ut sit integrum. **E**t cum missa ce
lebritas terminetur benedictione sacerdo
tis. ut dicitur infra. **N**on ita iudicandum
est de defectibus missae ante benedictionem
sacerdotis. cum adhuc fiet officium missae qd
post benedictionem quicquid fieret magis
videtur excusatio missae quam reparatio defectus.

Item ex verbis sancti **Thome** immediate
supradictis apparet qd in reparacione sacra
menti imperfecti sufficiat resumere a verbis con
secracionis. verumtamen sunt ordinate repa
randa quia ut dicitur. vij. q. i. perfecta non
possunt dici sacramenta que perfectum non
habent ordinem. **E**t sanctus **Thomas** qd in
ane est sacrificandum. si non hoc perficiatur
sacramentum. unde concilium **Tolletanum**
tulit sententiam excommunicationis in eos qui
cum possunt non perficiunt istud sacramentum. ut
supra. in loco decreti immediate allegati.

De defectu aque.

Si sacerdos precipiat aquam non fuisse positam in vno ante consecrationem sanguinis ponat. et dicat verba consecrationis si autem percipiat post consecrationem sanguinis nullomodo debet postea aquam apponere quia non est de necessitate sacramenti in aliqua parte. si quis tamen ante consecrationem scienter dimitteret appositionem aquae grauiter peccaret et ageret contra salutem ecclesie. quia dominum apposuisse creditur. non autem sufficit quod aqua apponatur quando vinum adhuc est in dolio quia hoc non significaret aliquid sed oportet quod immediate oblatione apponatur sacramentum.

De defectu forme.

Deo noticia forme sciendum est quod **A**mbrusius in libro sacramentorum dicit. quod hoc sacramentum conficitur in verbis et sermonibus christi. ex predictis concludit sanctus **T**homas. quod forma consecrationis huius sacramenti hec est. hoc est enim corpus meum hic est enim calix sanguinis mei novi et veteris testamenti misterium fidei. qui pro vobis et pro multis effundetur in remissionem peccatorum. illa vero verba accipite et manducate. pertinent ad usum consecrationis. similiter illa verba hec quocumque

feceritis in mei memoriã . facietis ptinent
ad usum hui⁹ sacramenti . quia usus nõ est
de necessitate sacrameti . vt dicit san. **Tho** .
Item cõiunctio enim non est de substantia
forme tamen dici debet . secundum usum ⁊
consuetudinem ecclesie Romane . q̄ usus a
beato **Petro** iniciu sumpfit . etiam beat⁹
Tho . dicit . si p̄dicte forme mutantur ni-
chil conficitur . s̄ si verba viderentur idem
significare nõ mutarent nec errorem indu-
cerent . magnum tñ foret peccatũ h̄mõĩ cõ-
fice⁹ s̄m **Albertũ** . dicit autem sanct⁹ **Tho**
mas q̄ forma predicta cum pronomine de-
monstratiuo ostendit q̄ materia consecrã-
da debz esse coram sacerdote . vnde existẽs
in domo sua nõ p̄t consecrare panem . qui est
in armatorio aut etiam in foro vel vñũ qd̄
est in cellario s̄ q̄ntacũqz fit q̄ntitas panis
⁊ vini q̄ coram sacerdote ponuntur . potest
ab ip̄o consecrari . sanctus etiam **Thomas**
dicit . q̄ si sacerdos nõ recordetur se dixisse
que in consecracione cõmuniter dicunt⁹ nõ
debet ex hoc turbari nõ enim ommũ reco-
lit . qui multa dicit . si tamen sacerdoti p̄ba-
biliter cõstet se aliq̄ obmisisse q̄ nõ sunt de
necessitate sacramti nõ dz resumere mutan-
do ordinem sacrificij s̄ dz ulterij⁹ p̄cedere . si
võ certificetur se omisisse aliqd̄ eorũ q̄ sunt
de necessitate sacramenti . scilicet formam
consecracionis debet resumere ipsa forma etiã
p̄ ordinem .

De defectu intencionis ministri .

Non solum necessaria sunt ad conficiendum predicta verba . sed etiã requiritur intencio . qz scdm Augustinũ in sacramtis sine intencione nichil intelligitur vel agitur . **V**n de san . **T**homas dicit . q ad pfectionem sacramenti requiritur intencio ministri que se subiciat principali agenti . scilicet q intẽ dat faceze q xp̄us facit in ecclesia . ⁊ dicit q nõ est necessaria intencio actualis s̄ sufficit habitualis vt cõficiatur puta si cum sacerdos accedat ad altare ad celebrandum intendit faceze quod facit ecclesia si postea suspendat̄ ei⁹ intẽ p aliã occupationem . si ue occurrentem cogitationem nichilominus perficitur sacramentum ex virtute intencionis propositæ . tamen studiose curare debet . minister sacramti vt etiã actualẽ adhibeat intencionem . ⁊ dicit q cum aliq nõ intendit sacramentum proficere sed desulsozie aliqd agere talis pueritas tollit virtutem consecrãdi ⁊ virtutem sacramenti p̄cipue quãdo intencionem exteri⁹ manifestat . si autem intencio ministri peruertatur quantum ad id quod sequitur sacramentũ puta si sacerdos intenderet conficere corpus cristi vt eo aduentura vel ad exteriora vteretur vt prius non a posteriori talis intencionis pueritas veritatem sacramenti nõ tollit . sed minister ex tali intencione

grauitez peccat. dicit enim **Alberfus** q̄ si
alique hostie ex obliuione remaneant in al-
tari aut aliqua pars vini ⁊ sacerdos confi-
cit solum illa sacramenta quia de eis non
intendit.

Durandus autem posuit casum . si sacer-
dos habeat coram se . duodecim hostias
et intendit consecrare decem quero quot
sunt consecrate . Respondet autem disting-
uendo q̄ hoc potest primo duobus modis
intelligi . Vno modo q̄ numerus sit solum
in opinione ⁊ non in intencione . intencio
autem sit quitquid sit coram se consecrare
verbi gracia .

Si quis habeat consecrare . ⁊ coram se
habeat duodecim hostias . ⁊ oppinatur esse
decem ipse vero intendit consecrare quis
quid est coram se patet q̄ eius opinio fer-
tur ad intencionem ⁊ eius intencio non fer-
tur ad numerum quia effectus consecratio-
nis sequitur intencionem ⁊ non opinionem
⁊ sic omnes sunt consecrate . **Alio** modo
potest intelligi predictus casus quando
dicitur habet coram se undecim hostias ⁊ in-
tendit consecrare decem ⁊ nō opinio s̄ intencio
fertur ad numerum ita scilicet . q̄ non velit
plusq̄ decem . sed tantum decem consecra-
re tūc in tali casu predictus doctor secun-
dum intencionem suam dicit . q̄ hoc duobus
modis contingere potest uno modo q̄ sciat

veritatem numeri scilicet q̄ hostie sunt vnde
decim ⁊ ex ipsa decem tantum consecrare
intendit . aut decem hostias distinguit q̄s
intēdit ⁊secrare ab vndecim qz iā intendit
⁊secrare patet ille decē tm̄ sunt cōsecrate .
de quibus intendit . ⁊ vndecima quam non
intendit nō est cōsecrata . aut sacerdos sci
at esse vndecim ⁊ intendit cōsecrare decem
nō distinguendo vel determinando quas de
cem intendit ⁊ qz vndecimā consecrare nō
intendit ⁊ sic nulla est cōsecrata . si intē
dendo ex illis vndecim decem tantū con
secrare aliquam determinacōem ex ipsis nō
faciat . Et cum isto dicto satis concordat
san . **Thomas** in tertia parte . q . lxxiij . ubi
dicit q̄ minister sacramentorum est sicut in
strumentum principalis agentis scilz xp̄i
⁊ ecclesie . ⁊ cum tale instrumentum habeat
cognitionem . requiritur q̄ p̄ intencionem
se determinet ad opus principalis agentis
producendū . idem sequitur ubi non deter
minat se scilicet q̄ nichil operatur . si x̄o sa
cerdos ignoret veritatem numeri hostiarū
⁊ intendit decem hostias tantum ⁊secrare
dicit **Durandus** q̄ eodem modo distinguen
dum est . utrum determinet se . ⁊ quas decē
intendit vel q̄ non determinet . ⁊ respōden
dū est sicut in casu immediate precedente
s̄ cum dubitatur de numero . respondetur
hoc posse cōtingere q̄ decem hostias vide
at extensas ⁊ vna ibi lateat . ipse enim in

tendit omnes quas videt ⁊ nullam aliam
cōsecrare vel potest esse . q̄ decem esse po-
ssunt ⁊ una erat ibi quam nesciuit ⁊ omnes
alie sunt consecrate . **S**i autem unam plus
ipse posuerit q̄ credidit vel alius undecim
posuerit ⁊ ipse mandauit pom decem ⁊ non
intendit consecrare nisi decem tantum tunc
nō est determinata eius intencio ⁊ sicut su-
pradictum est nulla est cōsecrata .

De defectu vestimentorum .

Sciendum est . q̄ s̄m sanctum Thomā ⁊
Albertum ⁊ omnes doctores theologos si
obmittatur aliquod de hijs . que ad ritum
celebracionis p̄tinent . quilibet obmittens
aliquod tale puta tempus debitum altare
vestes ⁊ huiusmodi grauit' peccat . nichil-
omin' consecrat . si est ordinatus ⁊ assit ei
intencio ⁊ debita materia ⁊ debita forma
cum intencione ⁊ ordo in conficiendo . q̄d
quid horum quatuor deficiat . nō confici-
tur sacramentum . ex hijs vero quatuor q̄
vulscunq; alijs deficientibus veritas adest
sacramenti .

Secundum Hostiensem sufficit q̄ vnus
sit p̄sens in missa qui sacerdoti responde-
at q̄uis de consecracione dicatur q̄ duo re-
quirūtur .

Mulier in missa ministrare non potest . **E**tia
sine lumine nō debet aliquis ministrare . ex
de celebracōe missarum . c . ex parte . 2c .

¶ De defectibus dispositionis corporis.

¶ In concilio tolletano factum fuit preceptum sacerdotibus quod nullus sacerdos post potum cibumque quantumque minimū sumptū missam celebrare presumat et glo. ibidem dicitur quod intelligitur de cibo vel potu post mediam noctem sumpto quia in media nocte incipit dies secundū ecclesiā. et nos videmus esse verum quia tunc incipitur officium diei scilicet matutinū quasi pertineat ad clauem illius diei velut incium.

Dicit etiam sanctus Thomas post sumptionem aque vel alterius potus in quantumque parua quantitate non licet communicare dummodo sumatur per modum cibi vel potus remanentis in ore. sed si casualiter transfundatur non impedit communicationem quia per modum cibi non accipitur sed per modum salivae que vitari non potest. si autem ante mediam noctem fit assumptus cibus vel potus potest communicare nec refert utrum dormierit vel utrum cibus sit digestus quantum ad rationem precepti refert tamen quantum ad turbacionem mentis. in hoc quod tollitur deuotio.

¶ De Inmundicia corporali.

¶ Dicit sanctus Thomas quod cum iste cibus non est corporis sed mentis. ideo in eius sumptione magis est consideranda dispositio mentis quam corporis. Et ideo dicitur quod si immundus

cia corporal sit perpetua siue diuturna nō
est abstinendum a cōmunionē . in mente tñ
laudabile foret abstinere pro modico tem
pore .

¶ De defectu dispositionis anime .

¶ Interdictus suspensus excommunicatus
etiam iniuste cōmunicare non debet quia in
talibus est defectus rei significate scilicet
defectus virtutis corporis mystici .

¶ Item quicūq; enim cum consciencia pecca
ti mortalis ad communionem accedit mor
taliter peccat . vide ad canonem . xj . q . mā
ducat ⁊ bibit indigne iudiciū sibi . 2c .

¶ Item nō sufficit ei qui cōmunicare inten
dit q; sit solū contritus ymo si habeat co
pnam sacerdotis tenetur confiteri . tamen
si immineat necessitas comunicandi vel ce
lebriandi puta quia timetur scandalū popu
li . vel inceptum est misterium sacramenti
vel aliquis infirmus loquelā amittit ⁊ est
in proposito cōfitendi minister nō peccat
quam citius potest cōmunicando vel alias
ministrando si primo non possit confiteri . h^o
Petrus . ⁊ Albertus Sanctus Thomas
dicit q; si aliquis cum consciencia peccati
mortalis accedat ad altare nō solū peccat
mortaliter propter cōmunionem sed etiam
quia exercet actus ordinis insufficient' cū
sola contricōne siue confessione ut dictum
est .

In nullo autem casu potest aliquis celebra-
re vel cōmunionem recipere sine cōtriciōne
quā mortaliter peccet .

De Pollutione .

Pollucio in sompnijs impedit ordinem
quando causata est a cogitacione prece-
denti que fuit peccatum mortale . abstinē-
dum est ergo nisi necessitas requirat q̄ celes-
bret siue cōmunicet . si vero certum est q̄ in
precedēti cogitacione nō fuerit peccatum
mortale vel si nulla cogitacio precesserit q̄
causa pollucionis fuerit . cōmunicare po-
test nisi pollucio tantum turbauerit men-
tem ex cōmōtione corporis q̄ deuocionem
habere nō possit . Et cum hoc fuerit . absti-
nendum est p̄ viginti quatuor horas . hec in-
quit sanctus Thomas .

Si sacerdos post consecracionem incep-
tam recordetur se comedisse vel bibisse . ni-
hilomin⁹ debet sacramētum perficere ⁊ su-
mere . Et si recordetur se peccatum com-
misisse debet penitere ⁊ dolere cum propo-
sito confitendi ⁊ satisfaciendi ⁊ sic non in-
digne s̄ fructuose potest sumere sacramētū .
⁊ eadem ratio est si memineat se alicui ex cō-
municacioni subiaceere . debet enim sumere
propositum confitendi ⁊ absolucionem pe-
tendi . ⁊ sic p̄ inuisibilem pontificem Ihm
christum absolucionem cōsequitur quantum
ad hunc actum . per quem agit diuina mis-
ericordia .

stetia. si vero ante consecrationem alicuius
predictorum memor sit tucius reputarem.
maxime in casu excomunicacionis . suspens
sionis . ⁊ interditi . ac manducacionis q̄
missam inceptam desereret nisi timeret gra
ue scandalum . hec sanctus Thomas.

De defectibus missas celebra
tibus interdum occurrentibus

Sacerdos qui celebrat missam. debet sēs
per sumere sacramentū integrum et dicit
tur supra in rubrica de defectu panis ⁊ vi
ni. quod debeat sumere patet. de consecra
cione. di. ij. Relatum. aut em̄ tociens sus
mat quociens celebrat quia ipsum sacrame
tum in sumptione cōplemtum sue significa
cionis accipit ⁊ intelligendum est nisi per
violenciā impediatur vel per infirmitatem
vel per mortē et h̄mōi . et si plures missas
aliquis celebrat in vna die solū in vltima
percipiat perfusionē . et non in precedentē
quia tunc non esset ieiunus nec aliā missam
celebrare posset extra de celebracione mis
sarū. c. ex pte .

Ex quo si sacerdos post consecrationem
infirmitur ⁊ nō habetur alia hostia. nichil
ominus debet alius sacerdos requiri . qui
scilicet missā prosequat̄ ab infirmo nō cō
pletā ⁊ hostiam debet diuide⁹ ⁊ vnā pte
ipse sumere ⁊ aliam infirmo dare. h̄. f. Tho.

Quomodo autem missa cōpleatur ostendit
supradictum capitulum. supradicti concilii
dicens. Non enim aliud competit ad sū-
plementū iniciatis misterijs q̄. aut incipien-
tis aut subsequēntis fuit benedictione cō-
pleta sacerdotis ⁊ adhec obligatur sacer-
dos. **V**ltērius ostenditur in eodem capitu-
lo inferius ubi dicitur. **N**ullus absq̄ pa-
tenti p̄ouentu molestie ministeꝝ vel sacer-
dos cum ceperit imperfecta officia p̄elus-
mat omnino relinqueꝝ **S**i quis autem hoc
temerarie p̄sumpserit excomunicacionis
sentencie subiacebit.

De perturbacionibus occurrenti-
bus missam celebrantibus.

Post tractatum de defectibus misse dis-
cendū est de perturbacionibus interdum
occurrentibus hijs qui missam celebrant.
turbatur aut missa. aut propter scandalū
sacram̄ti. aut propter scandalum sacerdo-
tis. **S**candalum sacram̄ti est si cadat aut
si vomitu p̄ociatur. **S**candalū sacerdotis
est si summeꝝ nequeat. aut propter cōmis-
sionē alicuius abbōiabilis vel periculi. aut
propter apparicōem alicuius speciei q̄ non
debet comedi vel portari.

Quando cadit corpus calici.
Si propt' frigus hostia labatur in calice

tem propter hoc non est necessarie aliquid
retractari quia quod solū minima pars ho-
stie mittatur in calice . hoc respicit corpus
cristi mysticū . ideo pretermisso huius non
facit imperfectionem sacramenti . **S**anctus
Thomas ex concilio Aurelianensi de con-
secra. di. ij. dicit . Qui non benedixerit qui
sacrificium perdidit in ecclesia aut pars
eius ceciderit ⁊ nō inuenta fuerit triginta
dies peniteat de pen. c. sequenti .

¶ Quando cadit sanguis cristi .

¶ Si per negligenciam aliquid de sangui-
ne cristi ceciderit si quidem super terram
vel tabulā que terre adhereat lingua labā-
tur ⁊ tabula radatur si nō fuerit tabula lo-
cus ipse radatur ⁊ cōburat⁹ cims vero iux-
ta altare recondatur . ⁊ sacerdos q̄dragim-
ta dies peniteat .

¶ Si vero super lapidem altaris ceciderit
sorbeat sacerdos stillam ⁊ tribus diebus
peniteat .

¶ Si super lintheum altaris ⁊ ad aliud p-
uenerit sorbeat stilla . ⁊ quatuor dies pe-
niteat sacerdos si usq; terciā puenerit . no-
uem dies peniteat . si usq; ad quartā ⁊c .

¶ Oredictis autē dieb⁹ debet sacerdos iei-
iunare ⁊ a cōmunionē cessare . pensatis tñ
odiciombus negocij ⁊ persone potest autē
minui vel augeri penitencia predicta . hec
sanct⁹ **T**homas **E**t idem intelligēdū est in

secundo casu ⁊ abluatur tribus diebus **I**n
theamima que stilla tetigerunt calice sup:
posito ⁊ aqua abluciois iuxta altare reco:
datur de conse. dist. ij. **S**i per negligenciaz
potest tamen sumi n^o propter horrorem di:
mittatur **A**blucio vero abscondatur ⁊ con:
buratur ⁊ cinis in altari recondatur. hec
sanctus **T**homas.

De vomitu Sacramenti.

Si quis eucharistiam euomeit. si laicus
per ebrietatem euomeit quadraginta die:
bus peniteat. clerici vero ⁊ monachi pre:
spitezi dyacom ⁊ subdyacom. sexaginta di:
ebus peniteant. **E**piscopus aut nonaginta
Si vero causa infirmitatis euomerit. septē
diebus peniteat de conse. di. ij. c. ij. si quis
per ebrietatem. **E**t debet vomitus crema:
ri ⁊ cinis iuxta altare recondi ut supradic:
tum est hoc tamen obseruādū est q^d ubicū
q³ species integre inueniantur sunt reueren:
ter obseruande ⁊ sumende q³ remanentib⁹
specieb⁹ remanet ibi corp⁹ cristi.

De musca vel aranea vel veneno
mixto cum sanguine casti.

Si musca vel aranea in calicē ceciderit vel
venenū mixtū fuerit. si sacerdos añ consecra:
cionē h^o deprehenderit d³ calix ablui ⁊ aliud
vinū consecradū apponi **S**i n^o aliqd eor⁹ p⁹

consecrationem euenerit debet animal ean-
te capi ⁊ diligenter lauari ⁊ conburi ⁊ ab-
lucio simul cum cineribus in saczarium mie-
ti. Et quia si in uenenū ibidem esse dep̄hen-
ditur nullomodo debz summi nec alteri da-
re. ne calix uite vertatur in mortem sed dili-
genter in vasculo conseruari debet. Et ne sa-
cramentum remaneat impfectum debet ali-
ud vinū apponi ⁊ sacerdos debet resumere
cōsecrationem sanguinis ⁊ sacrificium p̄fi-
cere. hoc intellige. si corpus nō sumplerit
quia tūc aliter faciendum esset sicut supra-
dictum est in rubrica de defectu panis ⁊ vi-
ni scilicet. q̄ nouum panem apponat. Re-
gula est autem q̄ nichil abhominabile sumi
debet occasione huius sacramenti. de con-
secra. di. ij. Si per negligenciam. hec san-
ctus Thomas.

De Noua specie appazente.

Quādo corpus cristi apparet in alia spe-
cie q̄ in usu sacramenti. usus em̄ per man-
ducacōem fieri solet. Quando scilicet appa-
ret in specie pueri vel carnis cūentate vel
simili modo nō habet racionem sumendi.
nec debet sumi ab eo cui sic apparet. Quod
si om̄ibus appareat debet cum reliquis po-
ni. Nec sanctus Thomas de Aquino doctor
egregius. ⁊ Albertus.

Nota q̄ quorū supra nominati fuerunt
nobilissimi & solēssimi theologie magistri
sicut opera eorū demonstrant. & omēs fue-
runt fratres p̄dicatores. **P**etrus supra alle-
gatus fuit papa Innocencius quintus. **D**u-
randus fuit episcopus Meldē. **E**t dicta
istorū inueniuntur in scripturis eorū sup̄ q̄
to libro sententiarū. **D**icta vero **A**lberti su-
pra allegati sunt in libro quem cōposuit
de officio sacerdotis. dicta autē sancti **T**ho-
me sunt in tercia parte summe.

Stanowicz

nt
tri
ae
lle
Dus
tä
ger
fa
t.
oo

